

Тема 8. Країнознавча характеристика країн Африки.

Загальна характеристика регіону

Африка: материк займає 1/5 поверхні суші, 30,3 млн. км. кв. до складу входить 55 країн. Розділяють на Північну, Західну, Центральну, Східну, Південну.

Це континент, який найбільше постраждав від колоніального гніту. В 50-60-х рр. XX ст. почався розпад колоніальної системи. Остання колонія – Намібія – була ліквідована у 1990 р. В 1993 р. розпалася Ефіопія і утворилась нова країна – Еритрея. За державним устроєм – три країни з монархічним устроєм – Марокко, Лесото, Свазіленд, інші – республіки.

Африка має багато внутрішньоконтинентальних країн, які не мають виходу до моря і є найбільш відсталими.

Країни Африки мають достатньо водних ресурсів, але вони розподілені нерівномірно. Існує система озер – Вікторія, Танганьїка, Ньяса. В екваторіальному поясі вологість підвищена, в інших – взагалі відсутня.

Ліси займають 10% (це екваторіальні ліси). Земельні ресурси вимагають правильного використання для отримання родючості.

Південна Африка: берегова лінія омивається Атлантичним та Індійським океаном, порізана слабо. Тут знаходяться Драконові гори, що мають найвищу точку регіону – гора Каткін-Пік (3600 м).

Клімат переважно тропічний, на крайньому півдні – субтропічний. Опади супроводжуються літніми мусонними вітрами з боку Індійського океану. Найспекотніші райони наближені до пустелі Калахарі, яка знаходиться в центральній області Південної Африки (Ангола, Ботсвана, Замбія, Зімбабве, Намібія, ПАР).

Найбільші ріки – Лімпопо та Замбезі (впадають в Індійський океан), Оранжева та Кунене (впадає в Атлантичний океан).

Водоспад Вікторія (ширина 1800 м, висота 120 м) знаходиться на межі Замбії та Зімбабве. Це головна пам'ятка Південної Африки, що занесена до Всесвітньої спадщини ЮНЕСКО.

Ліси становлять 16 %. Багато цінних порід червоного, чорного, хвойних дерев, кокосові пальми.

Природні ресурси: найбагатший регіон на мінеральні ресурси. ПАР займає перше місце в Африці по запасам вугілля, чорної руди, кольорових металів, урану. ПАР має 62% світових запасів золота та платини, найбільші поклади алмазів. В регіоні майже відсутні поклади нафти, газу.

Північна Африка: омивається Середземним та Червоним морями, Атлантичним океаном. Площа 10 млн. км кв, з них 7 – займає пустеля Сахара. На Півночі знаходяться Атлаські гори.

Клімат пустельний тропічний, на півночі – субтропічний.

Найбільшою річкою є Ніл (довжина 6671 км, є найбільшою в світі).

Природні ресурси: сіль, кам'яне вугілля, залізо, мідь, вольфрам, рідкісні метали, уран. У Марокко зосереджено 2/3 світових запасів фосфоритів. З 60-х рр. XX ст. пустеля Сахара найбільший нафтодобувний регіон світу – Алжир, Лівія, шельфові зони Єгипту, Тунісу.

Землеробство потребує значних агроеліоративних робіт.

Західна Африка: омивається Атлантичним океаном, межує з пустелею Сахара, на Сході – з озером Чад.

Клімат субекваторіальний, на півдні – екваторіальний. Дощові сезони чергуються з сухими. Повітря нагріте майже протягом року, різких коливань температури немає. Клімат несприятливий для проживання людини. У сезон дощів – висока вологість, у сухий сезон – жагучі вітри.

Західна Африка багата на ріки, найбільшою з яких є Нігер, що впадає у Гвінейську затоку. Ріки мають багато водоспадів, що ускладнює судноплавство.

Природні ресурси: розвідані слабо. У Нігерії виявлені родовища нафти, газу, у Гвінеї – боксити, у Нігері – уран, у Буркіна-Фасо – марганцю. Відомо про поклади золота, алмазів. Проводять дослідження покладів у Гвінейській затоці.

Західна Африка відома лісовими ресурсами. Має цінні породи дерева, з яких отримують каучук, а також зона сприятлива для насадження какао, кавових дерев, бананів, ананасів, олійної пальми.

Східна Африка: велику частину займає Східноафриканське плоскогір'я. Тут знаходяться найвищі вершини континенту: Кіліманджаро (Танзанія, 5895), Кенія (Кенія, 5199), гірський масив Рувензорі (Уганда, Демократична республіка Конго, 5109). І до сьогодні присутні тектонічні рухи, виверження вулканів, землетруси.

Клімат екваторіальний, субекваторіальний, сезонно вологий, жаркий. У регіоні беруть початок ріки Ніл, Конго (Заїр), Замбезі, що належать до басейну Індійського океану. Відсутні екваторіальні ліси. Загальна лісистість 20%.

Природні ресурси: є одним з найбідніших на материк. Найбільші мінеральні багатства виявлені у Замбії, де є мідні руди (4 місце в світі), невеликі родовища в Кенії, на шельфі Червоного моря біля Еритрії виявлено родовища нафти. Давні породи Африканських платформ містять поклади руди, хрому, марганцю, кольорових і рідкісних металів, золота, алмазів.

Є можливість розвивати гідроресурси, побудовано ГЕС.

Ефіопія, Танзанія, Кенія – мають рекреаційні ресурси, які щорічно відвідують сотні тисяч туристів.

Центральна Африка: омивається Атлантичним океаном та Гвінейської затокою. Рельєф не має різких перепадів. Тут знаходиться гірський масив Камерун, найбільша висота – 4070.

Клімат вологий, екваторіальний. На північ та південь від екватора розташована субекваторіальна зона з дощовим літом і сухою зимою. Найбільша річка - Конго (Заїр).

В екваторіальному поясі ростуть багатоярусні екваторіальні ліси. Середня лісистість – 47 % (при цьому у Габоні 71%, Екваторіальній Гвінеї 65%, Сан-Томе і Принсіпі 61%, мінімальна у Чад – 9%).

Природні ресурси: надра на сьогодні вивчені недостатньо. У 70-х рр. XX ст. відкриті родовища нафти і газу в шельфовій зоні Атлантичного узбережжя. Видобувають мідь, кобальт, свинець, цинк, в Габоні – марганець. Багаті на нафту Ангола, Габон. Демократична республіка Конго має великі запаси алмазів і є одним з головних експортерів їх у світі. Також є у Центральній Африці запаси золота, платини, паладію, урану, алюмінію, заліза.

Сільське господарство ускладнюється, муха цеце завдає шкоди тваринництву.

Політична карта Африки

Площа – 30,3 млн.кв.км, населення – близько 600 млн. чол..., 53 незалежних держав. Соціально-політична структура материка: переважна більшість країн – країни, що розвиваються, і найменш розвинуті серед них (найбідніші). Цю групу ще називають країнами “третього світу”. До цієї групи належать – Єгипет, Нігерія, країни Пн. Африки (власне країни, що розвиваються) та Ботсвана, Сомалі, Ефіопія, Ангола – найбідніші. Крім того, є одна розвинута капіталістична країна – ПАР, в межах якої розташовані 10 бантустанів (Сискей, Транскей, Венда та ін.), які не визнані жодною (крім ПАР) державою світу та ООН. В Африці, на території Марокко, розташовані колонії Іспанії – Сеута, Мелілья. Статус Зх. Сахари, яка частково захоплена Марокко, повинен бути визначений ООН.

Пн. Африка: Алжир, Єгипет, Лівія, Марокко, Судан, Туніс, Зх. Сахара.

Зх. Африка: Бенін, Буркіна-Фасо, Гамбія, Гана, Гвінея, Гвінея-Бісау, Кабо-Верде, Кот-д'Івуар, Ліберія, Мавританія, Малі, Нігер, Нігерія, Сенегал, Сьєра-Леоне, Того.

Центральна Африка: Ангола, Габон, Конго, ДР Конго, Камерун, О. Св.. Єлени (володіння Великої Британії), Сан-Томе і Прінсіпі, Центрально Африканська Республіка, Чад, Екваторіальна Гвінея.

Сх.. Африка: Бурунді, Джібуті, Замбія, Зімбабве, Кенія, Маврикій, Мадагаскар, Малаві, Мозамбік, Реюньйон (заморський департамент Франції), Руанда, Сейшельські острови, Сомалі, Танзанія, Уганда, Еритрея, Ефіопія.

Пд.. Африка: Ботсвана, Лесото, Намібія, Свазіленд, ПАР.

Основні етапи формування політичної карти Африки:

1. Початок ХХ ст.. – материк розділений на ряд колоніальних володінь європейських країн (Великобританії, Франції, Німеччини, Бельгії та ін..). Ліберія та Абіссінія – незалежні держави.

2. Підсумки Першої світової війни – втрата Німеччиною своїх колоній та розширення колоніальних володінь держав Антанти (Франції, Великобританії).

3. Підсумки Другої світової війни – початок розпаду колоніальної системи та утворення ряду незалежних держав (Лівії, Гани, Єгипту).

4. 1690 р. – “рік Африки” - утворення 17 незалежних держав.

5. 1989 р. – знищення останньої значної колонії – Намібії – та здобуття нею незалежності.

6. У 1993 р. на політичній карті материка з'явилася Еритрея – 53 незалежна держава на континенті.